

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

תופרט ולא קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

הרושי חורין להרין זיל פרק השוחט

קב

משום דדידיה הוה ה"מ אליבא דר' יוסי הגלילי דסבר קדשים קלים ממוני
 הם אבל לרבנן דס"ל דאין שלו וכדמוכח בפ' בתרא דזבחים (דף ק"ד)
 דאמרינן בשלמא רובע ורובע משכחת לה דאקדשינהו והדר נרבעו מלא
 מוקנה ונבעד הא חין אדם אוסר דבר שאין שלו ואוקמינן בקדשים קלים
 ואליבא דר' יוסי הגלילי דאמר ממוני הם תכלל לרבנן לאו ממוני וא"כ
 אם אימתא ללאו בחטאת העוף עסקינן לרבנן ליתני זבח . ונת"ה מתריטין
 דאם ז' דווקא בחטאת העוף אבל בחטאת בהמה לא דכיון דקנייה ליה
 לכפרה כדרידיה דמיא הילכך לא הוה מני למיתני זבח דבטלה וחטאת
 בהמה לא משכחת בהו שלש חטאות ומ"ה נקטה בחטאת העוף דכדרי
 דרדי אתיין . וכשנלמיה ללא קנין ליה לכפרה לא נקטינן כי היכי ללא
 ליעיל נפשיה בפלוגתא דר' יוסי הגלילי ורבנן : ר' נחמן ורב עמרם
 ור' זכחא אמרי חין אדם אוסר דבר שאינו שלו . פי' דס"ל ז' ואפילו
 במעשה רבה . אבל ר"ח ז' כתב אלא במעשה רבה ולדבריו מנסך לאו
 מעשה רבה הוא . דא"כ מאי קא פריך מיניה דהא כ"ע מודו דמעשה רבה
 אסור והיינו טעמא לפי שהוה הויק שאינו נכר . ושנים אחוין בסכין
 ושחטין נמי כיון דחבריה מסייע בהדי' מעשה ידיה לאו מעשה רבה
 הוא . ולפ"ז ג"כ מאי דאמרינן בע"א גבי כלים דאחו למ"ד חין אדם
 אוסר דקרא דכתיב הכננו והקדשנו ה"ק הכננו דאטבלינהו הקדשנו
 דאקדשינהו היינו טעמא שכיון שאין גוף הכלים חסר בכך לאו מעשה
 רבה הוא :

דף מאע"א ת"ש שנים אחוין בסכין ושחטין וכו' כלומר
 ש"מ דאדם אוסר דבר שאינו שלו . וה"ה
 ודילמא הכא היינו טעמא משום דס"ל מומר לע"א ושחטתו פסולה ללאו
 משום דאדם אוסר דבר שאינו שלו אלא שאין כאן שחיטה כלל . וז"ל
 סכר כתבנו בפ"ק שאין אותה שחיטה שנעשה בה מומר פסולה אלא
 מאותה שחיטה ואילך הילכך משום שחיטת מומר לא מייסבל . ועוד
 סכר כתבנו דמתני' לאו בשוחט לע"א איירי אלא במתכוין לרפואה או
 לדברי הבאי הילכך חין שחיטתו שחיטת מומר : ר' יהודה בן בבא
 ור' יסודה בן בתירא מתירין אותו חטני שני דברים . וה"ה ומי פליגי
 הכי תנאי אכולה מבילתן דע"א דאמרינן בהדיא בכהה דוכתי דמנע כותב
 חסור . יש מי שפירש דאיהו מדלוריייתא קאמרי דאין אדם וכו' אבל
 מדרבנן מודו דאוסר והיינו מבילתן דע"א . וגם בפ"ר ישמעאל כתבתי
 עוד עיקר הדברים בס"ד :

אבל רב נחמן מתוקמא ליה שכיר אפילו בחטאת בהמה ורבותא קמ"ל .
 ז"ל דהיה דהשתא עבדי' או אחרת בשלמא לרב נחמן היינו משום דלר"כ
 אפשר ליה לדחוקי ולמומר דבטאת בהמה עסקינן ורבותא קמ"ל . ורב
 הווא לא מני לדחוקי כלל אבל בתר דאוקומא רב הווא בחני קנה פגום
 קמה לה טפי ספיר לרב הווא מלרב נחמן דלרב הווא חטאת דוקא ולא
 כיוחא לן למומר לרב נחמן דחטאת בכלל וכיון דחטאת דוקא ע"כ
 ליתניה השוחט את הובח ויהא חף חטאת בכלל וכיון דחטאת דוקא ע"כ
 בחטאת העוף דלי בחטאת בהמה מאי חיוביה דחטאת מוכח אלא ע"כ
 בחטאת העוף וזו אחרת חין אדם אוסר דבר שאינו שלו חף חטאת בהמה
 נמי . ומסקינן דאין ה"כ דחטאת העוף דוקא אבל חטאת בהמה לא
 משום דכיון דקנייה ליה לכפרה כדרידיה דמיא וה"ה עולה דכיון דאית ליה
 כפרה בגויה כדרידיה דמיא הילכך ע"כ נקטה בחטאת העוף . זה כ"ל
 ונקטינן פירושו הראשון של רש"י ז"ל . אלא שהא"ז ז"ל פי' על דרך אחרת
 דה"ה ח"י הכי מאי איריא חטאת לשמעטין זבח כלומר ח"י אחרת בשלמא
 דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו מ"ה נקט חטאת דמשו' שאינו שלו משכח'
 ביה א' חטאות ולא נקטין זבח דהוה משמע כל זבח ואפילו קדשים קלים
 כגון שלמים והנהו שלו הם ולכ"ע אדם אוסר דבר שהוא שלו על ידי מעש'
 כל דהו . אלא ח"י אחרת דאפילו דבר שאינו שלו אדם אוסר במעשה כל
 דהו כרב הווא ומתנית' כלומר בגמר זביחה הווא עובדה מאי איריא חטאת'
 דאינו שלו אפילו זבח נמי וכ"כ לרב נחמן נמי מאי איריא חטאת ליתני
 עולה דאינה שלו לאו קדושה היא דכיון דמ"ה לא מני למיתני זבח תנא
 חטאת וה"ה לעולה אבל לרב הווא כיון שדיון כל הקדשים שיה ליתני זבח .
 וכי תימא ח"כ לרב נחמן מתוקמא ספיר בחטאת בהמה היכי פרכינן ל'
 וחמרינן ואוקים בחטאת העוף דהא לרב נחמן בחטאת בהמה מתוקמא
 ליה ספיר . וז"ל מתקמיה דלוקמא רב הווא בחטאת העוף דלרב נחמן
 אפשר ללוקומא דאמר לך נקט חטאת וה"ה לעולה כיון דזבח לא מני
 למיתנייה אבל לרב הווא קשיא ליתני זבח . אבל בתר דאוקומא רב הווא
 בחטאת העוף וקמה לה אליביה ספיר הדרין למיפדך אדרב נחמן דאם
 אימתא ללאו בחטאת העוף עסקינן ליתני עולה דשכוחי טפי ומתריטין ליתני'
 דאין ה"כ דבחטאת העוף דוקא אבל בעולה וחטאת בהמה לא דכיון דקמו
 ליה לכפרה כדרידיה דמו ובשאר זבחים כגון שלמים לא מני למיתני דהכחו
 דרידיה ממש הו . זו היא שיטת רש"י ז"ל . ואפשר עוד למרן ולומר
 דמ"ה לא ניחא לן במסקנא לרב נחמן אלא דוקא בחטאת העוף משום
 דלא קמני זבח דמאי דאמרינן מעיקרא דזבח כגון שלמים לא מני למתני

סליק פרק השוחט

פרק אלו טרפות

ולא שהחולי גרם לה או שהיה תולה ואומר אלו היה טבעה חזק היתה
 מתקיימת :

ע"ב והא איבא בהמה שנחטבו רגליה מן הארבעה ולמעלה .
 וה"ה מאי לא פריך נמי מסיפא דקמני וכן שטיבל
 גומת הגדין . וליבא למומר דרישא נקט וה"ה לסיפא דהא כסוף סוגיין
 אמרינן הכך דתני דאפקת לא תפיק והיינו בהמה שנחטבו רגליה וגלודם
 ואם אימתא דגומת הגדין פריך אייבר ליה חד . וז"ל דנחטבו רגליה וגומת
 הגדין אחד חשיב להו כיון דנח' אבר ניכחו ודוך סבירה דהא תנא דברי
 ר' ישמעאל לא חשיב טרפות דגריגת אלא כחד ואע"ג דאיבא שערות'
 טובא דנקבים שיש בהן חסרון בכלאיסר ושאין בהם חסרון ברובא ונפתת'
 וכסדקה נמי דלית להו שערות אחרוני אלמא כיון דנח' אבר ניכחו ודוך
 סבירה כחד חשיב להו : סבר ליה כרשב"א דאמר יכולה היא לכנות
 ולחיות . פי' רש"י ז"ל דתוספתא היא כהדיא דקמני רשב"א מכשיר מפני
 שיכולה לכנות ולחיות ומיהו משום דאיתיה לא חיימי . אלא סיפא דיבולה
 ולחיות פרכינן לתנא קאמרינן לתנא דברי ר' ישמעאל טרפה חיה סבירא
 להו . כלומר היכי מוכחת מדקאמר יכולה לכנות ולחיות דכשרה היא
 לעולם טרפה היא דהא לתנא דברי ר' ישמעאל טרפה חיה ס"ל . ומתריטין
 ס"ל כרשב"א דאמר כשרה היא כלומר דכהדיא קמני רשב"א מכשיר .
 ולא מחורר דהיבא אפשר דמנא דמקשה ידע סיפא דיבולה לכנות ולחיות
 ולא שחיע ליה אחאי קאי . אלא ס"ל כרשב"א דמכשיר כהדיא
 ופרכינן והא תנא דברי ר' ישמעאל טרפה חיה ס"ל כלומר היכי אפשר
 דס"ל לתנא דברי ר' ישמעאל כרשב"א דאיהו ס"ל טרפה חיה ורשב"א לא
 מכשיר אלא מפני שיכולה לכנות ולחיות . ומשני ס"ל כרשב"א דאמר
 כשרה כלומר סבירא ליה דכשרה ולאו מטעמיה : והאיבא כמה
 חסרון כשדורה וכו' וה"ה ר' יהודה ח' שמואל וכן לטרפס . וה"ה וכו' .
 ללא

דף מב' ע"א רמז לטרפה מניין דמכיו ובשר כשה טרפה לא
 תכללו . כלומר דאע"ג דדרשינן מנייה
 דבשר קדשים שיבא חוץ למחילתו פוסל משום דקרא ה"ק ובשר כשה
 טרפה כלומר שיבא חוץ למחילתו הרי הוא כטרפה וכדליתיה בהדיא בריש
 פירק בהמה המקשה : אלא רמז לטרפה שאינה חיה מנין . פיר'
 דאי טרפה חיה או אינה חיה נפקא מינה לספק טרפה למ"ד חיה אסורה
 לעולם ולמ"ד אינה חיה כל שפיתה שנים עשר חדש מותרת שבידוע שלא
 יועה טרפה קודם לכן . ומ"ה בעי למ"ד אינה חיה שהוא מתיר אותה
 לאחר י"ב חדש מנא ליה דילמא י"ח טרפיות אגמריה רחמנא למתה שיהו
 אסורות אע"פ שכן חיות . והא דאמרינן למ"ד טרפה חיה מנא ליה לאו
 דוקא מנא ליה דאדרבה מ"ד טרפה אינה חיה דנפיק מנייה קולא עליו
 להביא דאיה ומאי עבד ליה הוה ליה למומר אלא דמשום דמנא דס"ל
 חיה לא דחי ליה בלחלו לקרא דוואת חיה דאדרבה מנייה מיתני ראייה
 קאמר מנא ליה . וכן דרך התלמוד בהרבה מקומות שכתבנוהו מקשה מרגיש
 כתיורין ועושה הקושיו' על דרך היתרון . וכ"ה תיבא הכא אבל במסקנ'
 דאמרינן אלא טרפה חיה מנ"ל נפקא ליה מאידך תנא דברי ר' ישמעאל לא
 הוה ל' למומר מנ"ל דהא תנא לא תפיק לה למילתיה מאן דסבר טרפה
 חיה מקרא דוואת חיה והוה ליה למומר מאי עבי' ליה . וז"ל דמשום
 דמ"ד טרפה חיה לא תני למדיי כלל לקרא דוואת חיה . אי לאו דנפקא
 ליה מקרא אחריתא דטרפה חיה מ"ה קאמר מנא ליה כלומר דאי לא נקט'
 ליה מדוכתא אחריתא ע"כ אית ליה למידרש חיה אכול שאינה חיה לא
 תיבול . וה"ה ויהיך נחלקו חכמי ישראל בדבר שאפשר לעמו' עליו וישאן
 את הטרפות י"ב חדש לרשות אס' חיות אס' לאו . וז"ל שכבר שיהו
 מהן הרבה ולא היו מתקיימת ופ"ה מי שהיה אומר טרפה חיה מדרך
 קבלנו או מדרך כמתו לא היה חוור בו . שהיה יכול לומר במקרא מקשה

חרושי חורין להרין ז' פרק אלו טרפות

פרק : ניקב הקרקבן וכו' שלו קיים כשר . פי' כגון שניקב
שעלמו מחמת חולי דמי מחמת קור וחור טרפ' היא דהאי קור מהיבא חתיא
אי דרך חור הוי ניקבה לחלל וטרפה דחייסין שמה ניקב אחד מחאבירי
הפנימים שנקיבתן בחסכו וכדמחריקן כקור עד שניקב לחלל . וזו דרך
והט אחת ע"כ כיון דקרקבן דמכחון חנקיב כים שלו נמי שהו פנימי
חנקיב אלא דלא מנכרה אי דרך וכו' . אי נמי קרום עולה בו ואינו קרום
וכמו שנכתוב בסמוך כס"ד אלא דדמי ע"י חולי קאמר :

ע"ב ודא אחר שחולל ברובו . וז"ל ומאי קושיא כי אחר
ברובו כפסוקה אבל בהגמרה אפילו כמיטונו הוי
הגמרה מידי דהוה אהגמרת דא"ר הוה כפ"ק הגרים שליש וחסות שני
שליש טרפה . וז"ל למשום דלא ק"ל כרב הוה לא בעי רבא לאוקומי
לשחולל אליבא : וז"ל אמרו ליה לבריה דר' יוסף בר חמא דלשם
דמי תורא למריה דכשהאילוייהו לכלבים עסקין דאי הוה פשיטה הוה
שרי ליה ולא תשלם דבר משנה חוור ורבה דבדר משנה טעה למאי
דס"ד השא דלא איבעי ליה למעב' כפרווייהו כהא מתניא דאמרינן
בסמוך . ולא מחוור דאי טעה דבדר משנה הוה אע"ג דליבא למורא לא
מחיב לשלומי כדאמרינן בסנהדרין (דף 48) גבי פרמו של בית מנחם
שנטלה האם שלה ואלביה ר' טרפון לכלבים ונבא עקבה לפני חמאי
והתירוה וא"ר טרפון הלכה חמורך טרפון וא"ר ר' עקיבא הכין דטועה
דבדר משנה הוה דבדיחא תמן נטלה האם שלה כשרה לחו כלום עבד וכי
ליתיה לא משלם . אלא ודאי ס"ל לר' אבה דרבה כשקול הע"ט טעה ס"ס
לברא דע"ג דדמי עליה חומרי דרב וחומרי דשחולל וחד מנייהו לא
אמרינן לתרווייהו מ"ל לא סתמן אהדדי ור' אבה ס"ל דסתמן אהדדי ומ"ס
דיינייה כטועה כשקול הע"ט ואמר דלשם דמי תורא למריה ומר בריה
דריבא דליתיה דליתיה כליפי גמליה דרבא ס"ל דרבה אע"ג דהוה
דסתמן אהדדי אפ"ר רמא עליה חומרי דרב וחומרי דמר ומסקינן דכולא
כרב עבדא ולא דוקא דרבה עבדא כרב דהא אחר רמינן עליה חומרי
דרב וחומרי דשחולל אלא הכי קאמרינן הני חומרי לא סתמן אהדדי
דהא לרמי כול' כרב עבדא ואע"ג דרבה לא ס"ל הכי וכדאמרינן לתרווייהו
מ"ל כיון דלא סתמן אהדדי מינין למרמי עליה חומרי דרב וחומרי
דשחולל : הרצוה דלשמות כפ"ס טעה ככ"ס טעה . וז"ל ואמאי
והא ק"ל הו שמי אחר ממשח וא"ר חמי אחר אוסר וא"ר מתי אס הוה
אחד מהס גדול בחכמה ובמנין הלך אחריו ואם לאו בשל תורה הלך אחר
החמור בשל סופריה הלך אחר האקיל . וז"ל דמי אחר הכי ה"ל לאדם
שאינו מן החולקין אבל שמי שמוין שסם חולקין כל אחד יכול לעשות
כדבריו בין להחמיר ובין להמיר ומהאי טעמא אמרינן כפ"ק דיבמות דכ"ס
עשו מעשה כדבריהם . ומהאי טעמא נמי אמרינן כפ"ד אליעזר דמילה
דמקומו של ר' אליעזר היו בודתין עמי לעשות כלי ברזל לפי שכל אנשי
מקומו היו כפלתמיו והיו רשאין לעשות מעשה כדבריו ומתוך שחולקין
ש"כ ב"ס וב"ה מחלוקת גדולה היתה וכל חמיה אחר אוסר וא"ר מתי אס הוה
אחריו שכל הרונה לעשות ככ"ס טעה וככ"ס טעה . שרצוה לכל אחד
להכניס עגליו ככ"ס טעה או ככ"ס טעה . ומיהו האי מילתא אע"ג דקושיא
היא לא סגי דכפ"ק דעירובין (דף 19) אמרינן גבי האורח מבוי עוקם .
ואיביעית לימא כל היבא דמסכתא קרי תנאי או תורא דמורי דלפניו כגון
מחלוקת כ"ס וב"ס ולא אימתר הלכה לא כמר ולא כמר לא בעינן
כחומרי דמר וחומרי דמר ובקולו דמר וקולו דמר אלא בקולו ובחומרי
דמר עבד אלא לא כמחלוקת של ב"ס וב"ס כגון אמר . ולפיכך נראה
דכי אמרינן הכי במילתא דלית בה קולא וחומר למר ולמר כגון מבוי
עוקם וכגון שור זה דכל היבא דסתמן אהדדי לית לן למיעב' כחומרי דמר
ודמר ומסיקא דכולה כרב עבדא והכי ק"ל דתורבן הוהט לאו מקום
שחיטה הוה ונא ונקיבה במשהו :

רף פד ע"א והאמר שחולל סימנין שגדלדלו כרובן טרפה
הסם דאפרוק אפרוקי . כלומר
שנפרקו הסימנין מן הלחי כאן חשט ואכאן חשט שכגון זה אפילו מה
שנשאר ממנו קיים חלוט טפי ובלאו ניטל כולו דמי . וז"ל והכא מחשע
דעוקר סימנין טרפה ואלו כפ"ק מני לם גבי הלכות שחיטה . וב"ס כל
פסול שבימנין מהלכות שחיטה הוי יאי ליה לחשב נמי נקובת הוהט
ופסוקת הגמרת . פירן הרמב"ן ז"ל דימתין שנקרו שלם בשעת
שחיטה טרפה והיינו סוגיין אבל נקרו בשעת שחיטה הויא לה ככלה
ושעמא דמילתא דכל שן עוקרין מתחלה אפשר לאחוס כידו בשע' שחיטה
ולישחוט כראוי ומ"ה מהניא שחיטה לטהר מירי נכלה אבל נקרו בשעת
שחיטה אי אפשר ששחט כראוי ומ"ה הויא לה ככלה שאין השחיטה
מטרתה . וכבר כתבתי על כפ"ק בס"ד :

רף מה ע"א מצטרפין למלא מקדח . הא דנקט תנא
שחולל של ב"ס משום דשורן של
כ"ה שהו כדי שינטל מן החיומות אינו מפורש במשנה כמה . ואמוראי
הוה דפרישו לה הסם במ"ס בכרות : ואמרי לם קרמא פתא

דלא נפקא לן דטרפה הויא אלא מתירא דשחולל ולא מתמי' הוה ליה
למחשבה כהדי שעתא . וז"ל דשחולל מתניין קל דייק למדקתי כדי
שינטל מן החי וימות מחמת דשיעור חסרון טוומתא אבל כשיעור שיעור
אחיה טרפה הוה תלוי ומתם משמע ליה נמי דטעמ' דחסרון כשדרה מה
הוה . וז"ל א"כ הוה דאמר ר' יהודה אחר שחולל וכן לטרפה חסרון
דגולגולת נמי קאי ואי הכי ליחשביה נמי לחסרון גולגולת כהדי כסג"ר .
פירן הרמב"ן ז"ל דמשום דמתני' לא מתפרש בה שיעורא דגולגולת לב"ה
בכמה לא פרכה בכסג"ר דהוה מתנייהו וכי תימא לפרכה כשעתא דהא
פרישנא לה בכורות כפ"ר על אלו מומין דהו כסלע ססם . ללא קושיא
היא דכיון דפריך כהדי שב שעתא גולגולת שנחבסה ברובא מו לית ליה
למפריך מחסרון דגולגולת דכל היבא דבחד אבר ודרך שבידה כחד חשיב
גיהו וכמו שכתבתי למעלה כדי שינטל מן החי וימות . ומפריקן בכורות
דהיינו כסלע . וז"ל תהא דאמרינן כפי המפלת (דף 22) שחפלת נוף
אטום אין אמו טמאה ליה וזויה גוף אטום כדי שינטל מן החי וימות
דכמה ר' זכאי אחר עד הארכובה ר' זכאי אחר עד לנקביו וא"ר פסא עלה
וחלוקת מחסה למעלה אבל מלמעלה למטה אפילו כל שהו דאמר רב
גדל המפלת גולגולת אטומה טהורה אלא שיעור שינטל מן החי וימות
בגולגולת הייט כל אהו . וז"ל תהא בריומו שאני . א"כ דכל שהו שיש
לו שיעור הוה לאסוקי משעורין גדולים שנחלקו בהם מלמט' אחר הכי וכן
מניט כל שהו שיש לו שיעור במקומות הרבה : ובשר החופה את
רוב הכרם ברובו . פי' רש"י ז"ל דבשר זה הוה אמו שגרה כשפותין
בכהמה והוה שבהמה רוב הכרם אבל לא כולו לפי ששעורו של כרם נכנס
בין הגלגולת ובשר זה חופה ג"כ הכסן כולו וכי קאמר ברובו לאו ברוב
בולו קאמר אלא ברוב מה שחופה ממנו את רוב הכרם ולשחולל כי קמני
אמרינן או שנקרע רוב החיונה לאו היינו בשר החופה אע"ג דאיכא מ"ד
כדי לקמן דא"כ מאי קמ"ל שחולל ומאי קא פריך נמי הכא אמאי לא חשבה
דא חשבה במתניתין אלא קסבר דכרם החופה היינו מקום שאין בו מילת
בדאמרינן לקמן . וז"ל אכתי אמאי מני לם בתרפי כיון דאסיק' דכולהו
בקובי כחד חשיב להו ופסוקי נמי כחד ליחשב נמי כרם החיונה ובשר
החופה דקרועי נינהו כחד . וז"ל דכי אמרינן דנקובי חשיב להו כחד
דמפיקי כחד היינו משום דשו שיעוריהו להדדי אבל הכא לא שוה ככרם
החיונה שיעורא בקריעת רובו ובשר החופה את רוב הכרם לא משעורין
דברוב כולו אלא ברוב מה שחופה ממנו את רוב הכרם אע"ג דכי משעורין
ליה ככוליה בשר לא איקדעי אלא מיטונו הינכך לא חשיבין להו כחד
דלעולם לא חשיבין שני טרפיות כחד אלא כחדא מתרפי או דשו שיעורו
להדדי אע"ג דבשני איברים נינהו כגון נקובי ופסוקי או דכא אחר נינהו
כגון נחמה רגליה וזמות הנידן וגולגולת שנחבסה או שנחבסה וק"ל
דלא שוה שיעוריהו וכמו שכתבתי למעלה . אבל נקרע רוב החיונה ובשר
החופה את רוב הכרם כיון דלאו חד אבר הוה ותרי שיעורי נינהו אע"ג
דתרווייהו קרעי בתרי חשיבין להו . ומסתברא דכל קרע דאמרי' קרע
מפולש הוה אבל אלו נחמד רוב עובי הכשר בלח' לא מיקרי קרע דהא
לקמן בעי' גבי הא דאמר שחולל ובשר החופה את רוב הכרם ברובו כרוב
הקרע או ברוב גטול עד כאן לא איבעיא לן אלא ברוב קרע או ברוב גטול
דלעולם לא חשיבין להו לרמב"ם ז"ל שכתב דבבשר החופה את רוב הכרם לא בעינן
קרע מפולש אלא כל שנחמד רוב עובי הכשר טרפה . ואפשר שלפי שמה
כאן בשר החופה ורוב החופה כשתיים רגליה רב ז"ל לחלק ביניהם ולומר
דיתמי ברוב קרע . ולשמש ברוב חתך ולין בזה הברע דכיון דתרי שיעורי
נינהו בתרי איברי' אע"ג דתרווייהו קרע ממש בתרי חשיבין להו :

רף בג ע"א הלכה כדברי האומר כוית . פי' רש"י ז"ל
דמתני' היא לקמן נטלה הכבד ובשתייר
ממנה כוית ומ"ה פריך והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן ברישא
דמתניתין נטלה הכב' ולא בשתייר ממנה כלום דלע"ג דסיפא נמי שתתא
פיה כיון דא"ר יוחנן הלכה כסתם מתניתין ותרווייהו סתמא נינהו ומאי
אלמא דהך מתק' . ולא מחוור דכיון דמ"ה היא כסתם והיא סתמא טפי
עדוף למיפסק הלכתא כסתמא בתרא ועוד דלחומרא הוה . לפיכך נראה
לי דמתניתין בין ברישא בין ברישא כל שהו גרסינן . ובכרייתא הוה
דתי כוית ור' יוחנן ספק בותיה ומ"ה פרישנא עליה דהא חיהו הוה דאמר
הלכה כסתם משנה . ומתדרינן אמוראי נינהו ואלביא דר' יוחנן . וב"ס
א"כ דחמקסי הכא מדיוקא דרישא דמתניתין ליקס סיפא דקתי כהדי'
אם נשתייר ממנו כל שהו כשרה . וז"ל דאורחא דמילתא דלמדודא הוה
בכמה וכתי למירק שרישא אע"ג דבסיפא מתפרש כהדיא וחדא מנייהו
כפ"ל אלו מילתא דאמרינן ת"ס כריכות כרה"ר הא ברשות היחי' וכו' אף
ע"ג דבסיפא מתפרש כהדיא וחדא מנייהו כפ"ל אלו מילתא דאמרינן ת"ס
כריכות כרה"ר הא ברשות היחי' וכו' אע"ג דקפטי סיפא כהדיא ואלו
שחיב להכריז כריכות ברשות היחי' . ולפ"ז כי פרישנא לקמן דמתניתין
דלא נשתייר ממנה כלום מיקא דכשי כוית והא פניא גרסינן ומכרייתא

חרושי חולין לחרין ז"ל פרק ארו טרפות

קנ

מפני ספק נקב הילכך אפשר בדביקה ומאדריגין חלון סוכה ככל נקב וקרום עם הוא שעולה בה ולא מייבך בדביקה הילכך דביקה לא מהני ולא מירי . וזמ"ד נמי שאיסור סוכה מפני שפירקה להספיק סוכה לן מעיקרה דמפלי חשש אם נתפרקה אם לאו הוא אחרון אותה ולא מפני שפירקה להספיק הילכך בדביקה אם לאו הוא אחרון אותה ולא דכל העשוי להספיק כחלו נפסק דמי : דא דמחלקין במחשבו דאשכחא בחמוכה דבבדא בין קופא לבר או לגזא היינו אפילו יגזאו לחון לחלל הגוף ולא חיישינן שמה ניקבו לח" מהאכריס שנקובת במשהו כדחיישינן בקין שנקוב לחלל דהתם בין שנקבו כח עד שנכנס לחלל חיישינן אבל כח שנקבו בגחם אין חוששין לכך . ר"ה לדבר לחלל נשכחו טיעוש ללעוטיה כשרה ולא חלקו בין ששגרים כלפי חוץ או כלפי פנים ולא חיישינן שמה רשעי השכרים ניקבו אח" מהאכרי' הכנינו' אע"פ דבקרן חיישינן וזמן הטעם שכתבנו . אבל יז מי שכתב דלמי יגזאו חודה של מחט לחון אפילו דרך קנה אחתי טרפה מדאמרינן בקין עד שמתקוב לחלל וכי אמרינן קופא לגזי וקופא לבר כלפי טר וכפני גזא קאמרינן :

ע"ב נמצא עכשיו פסקן של דברים דמחט שנמלאת בדבר הריאה אם שלמה היא בודקין אותה וכשרה בין קופא לבר בין קופא לגזא בין אלימתא בין חלישתא ובחטובה כיון שאי אפשר לדקה בכל ענין אסורה . אבל במחט שנמלאת בדבר הכבד הוא דמיטלגי בחלימתא קופא לגזא שריא קופא לבר אסורה ובהלוישתא בכל ענין אסורה . וכל ה"מ בדבר הריאה ובשר הכב' אבל כשימנוגה רבה דריאה בין בשלימה בין בחטובה כשרה וכדאמרינן דאפילו רבנן טרופאי לא אמרי ביה אסור . דכיון דבסמכותא רבה אשכחא סמפונא נקט וחתא . ואפילו שלימה דחיתא קמין לא כריבא דביקה בין קופא לבר בין קופא לגזא דכיון שאין כאן נקב כלל לא חיישינן רשותא וכשרה . ובסמפונא רבא דבבדא נמי הא אחר להו רכ וילו שקולו גלוימיהו דטרופאי הילכך כשרה בין קופא לבר בין קופא לגזא . שכיין שלא נקבה כלל בכל ענין הוה יבולה להכנס ורשותא לא מחוקינן :

דף פטע"א הקבה מפסיק על ידם . ור"י ישמעאל לא לברך שפישא דמסכים : **ואברכה** מברכין . אפי' כותים שמברכין לישראל ומתברכים כדאיתא בירושלמי דברכות דההוא כותי דהיבך שלמא שלום שברכתך כבר אמורה דכתיב ואברכה מברכין : **דתניא** וזאת כל החלב אשר על הקרב להביא חלב שעל גבי הדקין דכירי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר להביא חלב שעל גבי הקיבה . נראה לי שר' ישמעאל ור"ע בך דרייתא בתרתי פלוגי דר' ישמעאל סבר דלוי לא כתיב רחמנא אלא את החלב המכסה את הקרב לא הוה מיקרי חלב אלא ההוא בלבד הילכך ירי כתב רחמנא דכתיב דכל החלב אשר על הקרב לא רבי חלל ההוא דדמי ליה בכל נד דהיינו חלב שעל גבי הדקין . ור"ע סבר דלההוא לא בני רבויא לא ודאי לרבויו חלב שעל גבי הקיבה אחת אע"פ דלוי דמי ליה בכל נד . ופרקינן ורמינא את החלב המכסה את הקרב מה חלב המכסה את הקרב קרום ונקלף אף כל קרום ונקלף להביא חלב שעל גבי הקיבה דכירי ר' ישמעאל . ונלאו למיורא דמרישה דקדא מרבי ליה דהא לא כתיב הכא רבויו כלל אלא משום דלוי דמי מוכיח ממשטא בדקדוים ר"ע לומר להביא חלב דכיון דכתיב מביקרא את החלב המכסה את הקרב ומיניה בלחו' הית' משמע כל כל דדמי ליה ואפ"ה חלב ההוא דלוי דמי ליה לגמרי אחת והיינו חלב שעל גבי הקיבה . ור"ע ס"ל דאת החלב המכסה את הקרב להביא חלב שעל גבי הקיבה אחת דמתסר בדקאמר ר' ישמעאל לכתוב רחמנא כל החלב אשר על הקרב בלחו' דחלב לחודיה הוה מרבינן כל דדמי ליה ומכל הוה מרבינן אע"פ דלוי דמי ליה דהיינו חלב שעל גבי הקיבה ולא הוה נרדף למיכתב את החלב המכסה את הקרב אלא להכי כתב רחמנא מקרא ח' מרבה ומקרא ח' ממשעיט כי היכי דלוי חוקי רבויהו אלא לההוא דדמי ליה לגמרי וגלי לך דכתיב דלוי כתב רחמנא אלא את החלב המכס' את הקרב לא הוה משמע אלא ההוא לחודיה ור' ישמעאל ס"ל דכל וחלב יתירי לריבוי לרבות ככ"ל :

ע"ב בר טהור סוטה והוא טהור הוא . תמיה לי למה לא תיסק אדעתין דניתא הכי ואפ"ה ד"ק כל טהור סוטה דהכי אגמריה רחמנא למרע"ה ולא תלי בטעמא כלל . אי נמי דאפשר דנמי דאמרינן דטמא אינו סוטה מדרכין הוא שהחמירו שחלב אסור לא יתיר כדי שלא יטעו לומר שכיון שהוא מתיר כ"ש שהוא עמוס מות ואי הכי חלב חיה סוטה : **אמר** רבא חלב טהור סוטה . יש מי שאומר דכ"י אמרי' חלב טהור סוטה ה"מ בחלבוהו דבוק על האבר אבל ח' מן האיברי' שיקב אע"פ שהוא סמוך לחלב טהור שעל גבי אבר אחר אינו סוטה דהא ודאי לא מתיקא טעי שעל גבי אחר מחלב טמא שבאבר עלמו דאסיקנא שאי

ה"מ דאף קרמא תחת קח' אבל נקב תחת כלל עילאה כשר . ואיכ' דגרסי הכי בכריה עד דמק' קרמא תחת . והיינו ללא בעינן הכא נמ"ד קרמא תחת אינקה תחתה ולא אינקה עילא' מאי כדבעינן לקמן גבי ריאה משום דהכא הוה מפרש בהדיא דעד דמייקבי תרזויהו כשרה . ויש שמביאין ריאה מדאמרינן לקמן גבי הכתה חולדה על ריאה היכי בדקין לה רב ושמנהל ולוי דאמרי' ומכסי ידו תחת המוח ובודק אי מבגבטין ועלמאטרפ' אם לאו כשרה ומקשינן הנייה נמ"ד קרמא תחתה לא נמ"ד אינקה עילאה אע"פ דלא אינקה תחתה טרפה דילמא עילאה אינקה תחתה לא אינקה לא ודאי מוח דאמרי' תחתה אף תחתה קחמ' . ואי מיהא לא חיריא דהתם בהכתה חולדה על ריאה עסקינן ואי אינקה תחתה כ"ש דאינקה עילאה הרי"ף ו' ב' בהלכות דלמ"ד קרמא תחתה בתתאה בלחו' מטרפה וא"כ לא גריסין הכא עד דמייקבי קרמא תחתה . וכ"כ א"כ אמאי לא בעינן אבא נמ"ד קרמא תחתה אי דוקא תחתה קחמ' או תחתה ועילאה כדבעינן לקמן גבי ריאה י"כ דהתם משום דנקבה הריאה תנן איכא לספוקה דלא מייקרי נקבה הריאה עד דמייקבי ערי קרמי דידיה אבל הכא ניקב קרום של מוח תנן דמשמע חד וכיון דמפרש דתת' טיהו מו ליכא לספוקי במיני : **חייבא** דמתנה ביה מוחא . לפי שהתחנן מקיף את המוח אבל העליון אינו מקיף המוח אלא מתלמטה ומן הגדרין אבל לא מלמטה :

דף כ"ז ע"א את"ר עד ולא עד בכלל פי פירשה מהו . להכי בעי לה נמ"ד עד ולא עד בכלל משום דלמ"ד עד ועד בכלל לוכא למכטי ליה לא אפשרה ראשונה ולא אשנייה דראשונה ודאי טרפה דהא אף כמה שפין ראשונה לשנייה טרפה ודאי' וכפי פירשה שנייה נמי לוכא לספוקי דכלל אינו יודע הוא דאפילו תימנא לומר עד ועד בכלל היינו כמה שפין שתי הפרשות אבל פי פירשה שנייה ודאי לוכא למיני' סתתה בכלל הראשון וליכא לספוקה סתתה ודאי טרפה : **את"ר** עד ועד בכלל פירשה עתה מאי . איכא מוח דאמרי' דלא מספקא לן אלא בפירשה עתה שפסקו מתקום חכורה בחוט הגדול דאי נפסקא באונעויה פשיטה דכשרה שריאין בה הכהמה וחיותה תלוי בפירשות עתה . והא דמייבעי' לה נמ"ד עד ועד בכלל משום דלמ"ד עד ולא עד בכלל לוכא למיבעי' מירי דכיון דמקילין כולי האי דאפילו בחוט הגדול לא מושיבין לה ודאי טרפה אלא ספק טרפה פשיטה דפירשה עתה כשרה ודאי' אבל נמ"ד עד ועד בכלל דבחוט הגדול ודאי טרפה הוא דאיכא לספוקי בפירשה . וכך נראה מדברי רש"י ו' סכת שבפירשה ראשונה קאי . משמע דס"ל דדוקא בפירשה ראשונה הוא דמספקא ליה אי כשרה אי לא משום דכיון דכל מה שפין ראשונה לשנייה בחוט הגדול טרפה ודאי איכא לספוקי בפירשה עתה אבל פירשה שנייה פשיטה דכשרה היא כיון דכנגדה בחוט הגדול לאו טרפה ודאי אלא ספק . ולפי זה ה"ג מאי לאו פירשה ראשונה לא שנייה ואשנייה דהא בראשונה בלחו' הוא דמייבעי' ליה . ולפי' פירשה שנייה ושליש' כשרה . ומיניה רש"י ו' גריס מאי לאו ראשון' וגנייה אע"פ שלפי פירושו אי אפשר לומר כן וכמו שכתבתי וכך היא הגרש' בכל הספרים ונטי זה בפירשה ראשונה ושנייה קא מייבעי' ליה .

וכי תימא כי היכי דמייבעי' ליה דפירשה שנייה אע"פ דכנגד בחוט הגדול לא טרפה ודאי' אלא אינו יודע ה"ג הוה מני למיבעי' למ"ד עד ולא עד בכלל . ו' להכי בעי' לה נמ"ד עד ועד בכלל משום דלמ"ד עד ולא עד בכלל כיון שפין הפרשות ולמטה לא הוה ודאי טרפה אלא דלוי כח הפירשה בחוט השדרה מן הפרשות ואילך . וכיון שכן פשיטא ודאי דפירשה עתה ואפילו ראשונה דכשרה היא אבל למ"ד עד ועד בכלל כיון דיש מן הפרשות ולאטה ודאי טרפה דהיינו מראשונה לשנייה אלא פירשות חמירי להכי מספקא לן כיון דחמירי אי תחת פירשה ראשונה אלא פירשות חמירי בכלל אינו יודע . הילכך נקטינן שאם נפסק החוט מפירשה שלישי' וא"ל כשרה ואין נרדף לומר בפירשת עתה נפסקו ראשונה ושנייה ופרשו שלהן אסורה ומייה לוכא טרפה ודאי' אלא כשנפסק החוט קודם פי פירשה ראשונה : **ורוא** תניא טיטלה הכבד וכשתייר ממנה כות כשרה כך היא עיקר הגרש' ולא גריסין וסא תקן וכמו שכתבתי למעלה :

דף כ"ז ע"ב אע"פ שטיא מחוקת רביעית כשרה . אף על גב דאיכא אפילו דדוקא הוא וכדכתיב' לעיל הכא לאו דוקא אלא אפילו מחוקת כמה וכימוקה כולה כשרה ומדרב' כחמין נשמע הכי דסתם ואמר ריאה שנימוקה וקודם שלה קיים כשרה שפמע אפילו נימוקה כולה :

דף נח ע"א אגן אדרבא מתיבין לה . וא"ת ומאי ס"ל והא אי אינקה היא טרפה אי אינקה היא טרפה וכדמסקינן . ו' דכתיב' להו שאין הסוכה אסורה מחמת ודאי נקב לא

חרושי חורין להר"ן ז"ל פרק אלו טרפות

בבית הרחם משוטף דלא שכיח הוא ולא חיישינן ליה כלל ומאן דדחי ליה
פ"ל דמשוטף דשכיח הוא . ככ"ל . והרמב"ם ז"ל כתב בפ' הגוזר
אפילו נתרסק הרי זו מותרת מכלל דס"ל ז"ל דפי קאמר ר' נחמן בית
הרחם אין חוששין משום רסוק חיברים כגפילה קאמר שאין בית הרחם
לריכה בדיק דקשה היא אלל כפילה . ואין הסוגי מתחורר כדרך זו כלל :
ע"ב והאר יוחנן תורה היה ר' שמעון לענין קדשים שאינו
קדוש . מילתא דשויא כבולה קדשים . נקט ולא
דקום נרדך להכי דבכבוד עסקינן דבפטר רחם תלה רחמנא ולא נחלקו
חביריו על ר' יוחנן אלא לענין מעשר וטעמיה דר' יוחנן גופיה משום
דגמר מעשר ממכור שכל מודים בו :

בטרא רפנב ע"ב ובת הא קמ"ל דזאב אפילו בגסה נמי
דריס . פי"ר פ"ז ד"ל דאי לא
דרכ לא ממעט חתול ממתינתין דכי קתני דרוס' הוזב דמשמע אלל חתול
לא משום דזאב אפילו בגסה דריס ומינה ממעט חתול אלל לטולס חתול
בדקה דריס להכי אכטריך דרכ למעוטי חתול אפילו מדקה . ואין האשון
מתייבב בכך ד"ל למימר וכו' חו לאו דרכ ה"א דחתול מגסה ממעט
ליה דזאב אפילו בגסה נמי דריס . ועוד דא"כ השתא חתול אשתא וכו' היכי אמרי'
קמ"ל דזאב אפי' בגסה נמי דריס רב למעוטי חתול מכלל דעד השתא לא ס"ל
במר הכי וחי עעית חימת לטולס למעוטי חתול מכלל דעד השתא לא ס"ל
הכי . ופ"פ פ"ד ז"ל נדחק ליישנו אין מיה שכתב בו מתחורר :

ביתר דריסת חתול נון ונמייה עד שנתקב לחלל . כלומר מירי דהוס
אקוק בעלמא . אלל מדברי הרמב"ם ז"ל בפ' הגוזר נראה דקייבט חלל
בגן משום דריסה נגשו בה . וכן נראה מדברי הרמ"ם ז"ל פ"ה סוכרי'
דזריחא דריסה קלי כשהוא מטילו בעיניו . וא"ת ומאי קושיא לרב חסדא
למאן ליה כי קתני עד שנתקב לחלל באמרי דרכי . י"ל דמדקתני סתם
עד שנתקב לחלל משמע שאין לו דריסה בדקה כלל דאם איתא דדרי' בך'
משום דלא דריס באמרי דרכי לא סייך למתני עד שנתקב לחלל ועוד
דדומיא דגן קתני מהנן אין לו דריסה כשהוא כלל ואפילו בדרי' וטלמי'
ואפילו בעופות ליה ליה אלל כעוף הדק ה"א חתול ונמייה ליה ליה דריס'
בגסה כלל : **הוא** דזאב כבירי דמתיב לא חתורו אין דריסה אלל
בחקוס שאין מטילין אלל במקוס שיש מטילין יש דריסה . כלומר ורב
חסדא נמי במקוס שיש מטילין חיירי . והא דכריבי אפסר דפלוניא היא
בעלמא דפליגי כדריס בחתול ונמייה אי ליה ליה דריסה חו לא דלת"ק
אין להם ולכריבי יש להן . או אפסר דכריבי אמתני' קאי דקתני דרוס'
הוזב ומשמע זאב אין אלל חתול ונמייה לא וענה קאמר כריבי דלא חתורו
אין דריסה לחתול ונמייה אלל במקוס שאין מטילין אלל בחתול שיש מטילין
יש דריסה לחתול ונמייה אלל כבדריס אלל באמרי דרכי לא . וכאידך
לישנא נמי דחמרינן לא חתורו יש דריסה אלל במקוס שיש מטילין אמתני'
נמי קאי ולא הוזב בדקה וארי בגסה דהכחו דדאי אפילו באין מטילין יש
להם דריסה אלל דמתני' קתני דזאב בדקה דריס כלומר כגדולה שבדקה
אלל למטה מוזב לא דוקא מנדולה שבדקה הוא דממעט ליה אלל בדקה
שבדקה אפילו חתול ונמייה סתן למטה מן הוזב נמי דריס וענה קאמר דלא
חתורו דיש דריסה לחתול ונמייה בדקה שבדקה אלל כשיש מטילין אלל
כשאין מטילין אין דריסה :

רפנעא רב"ע ספק על ספק לא על איתא לא על . פי'
דוקא היבא דזאב למיתלי . בלא עלל הוא
כשר אלל היבא דדודי עלל דלא דלא דיעיב כי אוה ביביבוו אי הוא איהו
שתיק וחינוק נקרקרין או כולבו סתקי למתול דדאי חיישינן וחינוק דתלינן
הבא התיירא בלא עלל : **ספק** כלבא ספק סוגר' אומר כלבא . פי'
דא"ג דזאבא מקוס לפורן : **עאל** וסתקי ויתבי ביביבוו אומר שלמס
עבוד . יש מי שכתב דדוקא בדריעינן דסתקי מתחלה ועד סוף אלל אי
משכחינו לכו דסתקי ולא דיעינן מתיקרא היכי הוא קיימין חיישינן שמא
מתחלה דרס והשתא נח רגויה ומ"ה סתקי . אלל דרס"ה ז"ל כפך דכין
דחוינן דהשתא סתקי לא חיישינן דילמא מתיקרא דריס דאם איתא דחויק
לכו אכתי הוו מקרקרין :

ע"ב אמר אמומר כלבאח חוששין לספק דרוס . וכין דקי"ל
הכי נקטינן נמי כדרי שנכנס לבית השוורים ונמנה
כפורן על גבו של אח' מהם דחוששין שמא ארי דרוס . דהא אמרינן לטיל
דהא בבא תליח :

רפנעא והייה לרב מתנ' דחתי' בזה הכלל מ"ט
דדמיו לגטולו ומתא לא טרפיה
וכו' . וא"ת כיון דרכ מתנה איתא בזה הכלל אחתי מתעט ליה או טרפו'
שפי כנסג"ר וסב שמתעמא . י"ל דכי אמרינן דדמיו לגטולו לאו דדמיו'
ודאי לגטולו קאמרינן אלל דאפסר למעטי דדמיו ליה ואיתא בזה הכלל
להכי תנא לאו לחוששין קוסטא דמילתא דלא דמיו . וכדאמרינן לרבי
לקיש חזא תנא דלרב מתנא דלא חפיה בזה הכלל . דודאי הכי הוא דלא
דמיו אלל לר' יוחנן סבר דאיתרדך למיתני אלו טרפות כי היכי דלא
נעטי לומר דמיו ולריס לקיש פשיטא ליה דלא דמיו ולרס לא אמרינן .
ומיהו

סותם משום דלא מיהדק . אלל מדברי הרמב"ם ז"ל בפ' מה' שחיטה
נראה שאפילו חלב טהור שכלב ח' הוא סותם וה"ל מוכח מלי דחמרינן
בגמר דטרפשא לביבא לא סתים והא טרפשא חינו מחובר לכב אלל שאובב
עלי תמיד וז"ה אנטריב' למימר דחינו סותם מכלל דחלב טהור דכות'
סותם . ואסיקנא דחלב חיה אע"פ שהוא טהור חינו סותם דמירי דמהדק
בעין והאי לא מיהדק . וכחוב פתוספות נשאל למורי על מחט שנמלאת
בקרקרין ונקטה את הכים שלו וגם כשרו רק שהיה שומן סותם למעלה
והיור ולא מביעו לן הכא אלל בחלב חיה שנגדו כשהוא טהור כדאמרינן
בפ כל הכשר אלל חלב טהור שבעוף שלא מנינו כשהוא נגדו טהור פשיט'
דסותם דמיהדק פטיר : **שלישה** משקין אסורין משום גלוי . וקי"ל
הכי ודכס נמי יש בו משום גלוי כיון דקס ליה רשכ"ל כותיה דר' שמעון
ורב נחמן בדכס ס"ל כותיה אלל בשאר משקין כגון גיר ומוריים לא קי"ל
כותיה אלל כדכרין דאין בהם משום גלוי כגיר מדרב פפא ורב הונא בריה
דרבי יהושע דכל גלוי דהוא תתמי לכו כגיר הוו שרי ל' וכאידך נמי מש'
דלא אשכחן דקאי כותיה . וכי מימא הא דתנן שלשה משקין יש בהן משום
גלוי מני דהא אפילו רבנן דפליגי עליה דר' שמעון לא סרו אלל בחמשה .
וי"ל דאין ס"ל דסרו כבולה אחרוני בר מהנך שלשה וחמשה דקט' היינו
משום דפליגי סרו ר"ס אלל כשאר מודה . וירושלמי א"ר מונא נריבין אבן
למיחם למה דברייתא חששין אסיר למיחן פריטי . גו כומא פשתא תותי
מיחא כבסלחא תותי טרפס מיעינן כסיתא גו פוגלא חו גו אחרוגא ח"ר
יוסי בר כזן כל זיעת הארס סס המו חון מועיט הפנים : **איגרו** מיכל
אכלי ליה לירין מיתסם נמי לא סתים . פי' דודאי פשיטא לן דמדויח
שרי דקי"ל כר"ע דאמר להוטי חלב ס"ע הקיבה אלל דכתיב כלל נהגו בו
אסור וז"ה קאמר כיון דחינו מיכל אכלי ליה דמדויח שרי מסתייא דלא
ליכילוגיה אבן משום מכהנא אלל דדאי לא מחמרינן ליה כולי האי במנהגא
דלא דינא דאפילו חתם נמי לא סתים . ואמרינן דאקשאת כ"ע ל"ס
דחטור כי פליגי דאיתרא פולכך בר המנהג דאמרינן דסתים היינו
דאיתרא :

רפנעא ואין הלבנה כרש"ג כטרפות . כלומר דאמר בני
מיישם שנקטו וליחה סותמן כשרה וליחה אלל
טרפה . והלבנה כר' שמעון באבל דאפילו כל כיום שביעי וזבא מתקוס
קרוכ מוגה עומה . ופי' מקוס קרוכ עשרה פרסה דהיינו סוגיא דחר וזמא
ומיחא מסקינן תסם כפ' אלו מנגחין דדוקא שמתא מתחין אלל גדול הבית
דכיון שפדיין הם נהגין חלכות מטפל להם להיות ריבו כדנין אלל הלכו
להם מונה לעמנו דכיון שהשלימו הראשונים אללותם מדין מקלת היום
ככולו קודם שחילט עליו והסם בני נעטרו לעמוד מלי ולא איפסטה
ולקולא דהלבנה כדברי המיקל כאבל :

ע"ב רובא ולא היו טפח פשיטא לא כריב' דאיתא טפח במשהו .
פי' רש"י ז"ל דאי אקדע משהו טפי מרובא הוי
טפח דמחו דתימא כיון דבמשהו הוי טפח אע"ג דזיבא רובא לא מטרפא
עד דהוי טפח קמ"ל ר"א דכל היבא דזיבא רובא כשרה אוליגין . ולא
מתור דהכי חסיק אדעתין הכי לפיכך נראה כגריס ר"א ז"ל דגריס לא
כריבא דהוי טפח ומשהו וס"פ דמשקירא קס"ד דאמרינן רובא ולא הוי
טפח היינו שאין בכל הכרם טפח ומ"ה סריבין א"כ מלי קמ"ל מתנינן
פשיטא שסם אין ככולו טפח דבשר רובא אוליגין ואמרינן לא כריבא דאיב'
טפח ומשהו ככרם סד"ח כיון דזיבא טפי מטפח לא מטרפא עד דנקרע
ביה טפח קמ"ל . וכדון הוא דהוא מני למימר דלית ביה טפח ונחנה
דכיון דרובא דידיה לא הוי טפח סד"ח נבשי טפח קמ"ל אלל רבותא
שאמרינן דאי לא אשמועינן מתני' הוי איתא דאפילו היבא דכוליה לא
הוי אלל טפח ומשהו נכעי טפח :

רפנעא בית הרחם אין בו משום ריבוק חיברים . פי'
שכל שכלו או חדשו שיכל מכלל גפיל אין
מגריבין להשתאו כלל מפני חשש ריבוק חיברים אלל שוחטין אותו לל'
וכשר ואפילו במקסה לילך קאמר דאי בשאינה מקסה פשיטא דאין בו
משום ריבוק חיברים דא"כ רוב הטלדים ימותו . וא"ת א"כ מאי קא
מיתא סייעתא מתיבוק בן יוס' ח' ממתא כריב' דילמא יהיא כשאינה
מקסה . י"ל דה"ק אס איתא דמתא איתא משום ריבוק חיברי כשאינה
מקסה נמי הוי לן למימר דמתא אובטו מתיקרי אלל דדאי אפילו במקסה
ליכא משום ריבוק חיברים . כך פירשו הראשונים ז"ל . ולרידי קשיא לי
אי הכי מאי קא מקסה מעגל שגולד כיום טוב שוחטין אותו בי"ט ומיהא
דשון שאם נולד ומתו עמו סזח מן המוכן ואנטריבין לאקומיבו כגון
פילג דרך דופ' ח"ג שהפריס על גבי קרקע לוקומיבו כאינה מקסה .
לפיכך כ"ל דרב נחמן אפילו כאינה מקסה אכטריך דאין חוששין לרסוק
חיברים ומאן דדחי סייעתיה נמי ס"ל דזיבא נמיית דאפילו כאינה מקסה
חיישינן וכי תימא א"כ רוב הטלדים ימותו ויהא חיבא למימר דדאי פשיט' לן
דברוב ליכא ריבוק חיברים אלל מיהו אי מעוטא דמתרסקי כשעת ליה
הוי מיעוטא דשכיח כיון דזיבא למיקס עלה דמילתא כשייטא מעט לעת
לא סמיבין ארובא כדכתבינא לטיל דמתיא טעמא כריך לבדוק בסריכות
הריאה דמעוטא דשכיח גיבא ומ"ה קמ"ל רב נחמן דמיעוטא דמתרסקי

ומיהו

ומיהו

חדשי חורין להרץ ז"ל פרק אלו טרפות קד

ומיהו ז"ל יוחנן דאמר אלו טרפות דוקא מודה גמי דאלו כשרות דוקא
ולאחויי הא דרביה בר פפא דאמר לקתה ככוניא אחת טרפה דאי לא תימא
הכי הא דרביה בר פפא מנא תימי דבזה הכלל לא תימא דהא אמרינן
בריש פירקן למעוטי דרביה בר פפא אמתא לא דמיא למתניתין כלל אלא
דאי ר' יוחנן גמי מודה דאלו כשרות דוקא ולאחויי דרביה בר פפא דהא
דרביה הלכתא היא כדאמרינן לקמן בהדיא ולא משמע דר' יוחנן פליג
עלה : ה"ש הדקין שבכלי חרס קרקעיותיה ודופנותיה וכו' .
רש"י ז"ל גריס וכן קרקעיותיה ולפי זה אפילו לכלי שלם בעינן שיעורא
דכל שאינו מחויק כדי שיכת קטן לא מקבל טומאה . ולימא דכלי שלם
אפילו בכל סהו מקבל טומאה ואפילו אלו וזגו שחקקים פיוקו למוד
דין עפר מקבלין טומאה . ומנן גמי בפ"ח דכלי העושה כלי קבולא מ'
טמא . אלא ודאי לא גרסינן הן ולשכרין הוא דבטינן טעורא אבל כלי
שכל בכל סהו . וה"ל וכן איכא שיעורא בשכרים מאי הוי והאמרינן
בסוף פרק המלניט דכלי חרס העשוי לזכרין שיעורא במונא ית והעשוי
למשקין ככונס משקה . י"ל דהסך בכלי חרס טמא שכשבר קאמר וכוין
שכשבר במוניא ית פרה טומאתו מיניה לגמרי אפ"ל לקבולי טומאה
מכאן ולהבא אולינן בתר הני טעורי ומיהו דוקא בכלי חרס אבל כשאר
בל הכלים כל שכשברו כבדי שיהו טהורים טומאתן ראשונה טוב אין
מקבלין טומאה דדוקא כלי חרס הוא דאיכא בהדיא מוכל מדתיא
בספרי מנין לרבות שכרי כלי חרס י"ל וכל כלי חרס וקתיא עלה מכאן
אמרו הדקין שבכלי חרס :

דף נחע"א וררי מים זכין דכשרין הכא והכא . כסב רש"י
ז"ל לא ידענא מאי קושיא . ואפשר לפרש
דה"ק היכי אמרת דכל פסול בריהא כשר בכלייה והא אימרת דמים זכין
כשרה הכא והכא מכלל דאין זכין טרפה הכא והכא :

דף גוע"א נברות הא שחוטת נינהו . וה"ל ומאי נפקא
מיניה והא שמעינן ליה לר' יהודה בפרק
חטאת העוף דטרפה שחטה ממתאה . י"ל אה"ל מיהו אישאל קפדינן
דאע"ג דמתמאה לחו ככלה מקריא . אי גמי ז"ל דר' נחמיה הוא שלח
ליה לר' יהודה עד מתי אתה מאכיל אתי בתי ישראל כגלות דכיון דר' נחמיה
לא ס"ל כהסוד כר' יהודה לא סהו ליה למימר הכי : דרסה וטרפה
שכתל או שכתל בהמה ומפרסת ושהמה מעת לעת כשרה . והאמרינן
בגמרא לריבא בדוקא . והאי טרפות דקחשיב גבי עוף דומיא דנפלה מן
הגג דמי לעיל בבמה אלא לפי שאין דרכן של עופות הטופלין להיות
נורסקין בכך . אלא מיד שומרין ומשליכין ואין חין לחוש להם נקט בעוף
טרפה לכותל ורננתה בהמה וה"ל לכהמה . דכמו שפסקא תנא כמי בהדיא
גבי בהמה רננתה חרפתה . ולעיל גמי אמרינן שורין המגנחין זה את זה
וכן וכי תניא גמי שהמה מעת לעת גבי עוף ה"ל לכהמה ורבותא קמ"ל
שאפילו שטוף שחיתו קל חס שהמה כשרה כבדוקה :

דף גוע"א אמר אמומר הני בעי דטרפ דשיל' קמא אסירין .
כלות משו' דעמה כטרפ דעובר ירך אמו הא'
מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם נבל זה וזה גורם מותר וכדלפסיקא
הלכתא בע"א בכרך כל הלמניס בהדיא . והא"ל דבינה אגידא בגופה
לא סתירא ליה לאמומר וכגופא דמיה ולא שכי ליה לאמומר בין בינה
לעובר כלל . ומ"ה אבותיה ר' אשי לאמומר מדתנן ושון כבינת טרפה
שחוטרה מפני שגדלה בראש וקס"ד דכלל ביהא קאמר אפילו בשחלה
בתרא . ולא דס"ל לרב אשי דעמא דאסור' מוסס דזה וזה גורם אסור
דא"ל מאי טריכא לאמומר הא מני אחר אלא דהמרי כמ"ד זה וזה גורם
מותר ועוד דק"ל כותיה . אלא היינו פירכא דס"ל לרב אשי דאפילו
מ"ד זה וזה גורם מותר הכא מודה דאסור דכיון דאגידא בגופא כגופה
דמיה . וכתב רש"י ז"ל בהאי דשון כבינת טרפה אפלוגתא דר' איעור
ור' יהושע קאי דקמיפלגי בסמוך בולד טרפה ועלה קאמר דאע"ג דבולד
פלגי בבניה מודו וכטעמא דמפרש ואזיל לקמן . והאיקו לפרש כן משו'
דכי מפרש' פלוגת' דר' איעור' ור' יהושע מיייתקין ג' בתריותיה לישני ושווין .
ומיהו ליתא דכמסת עדיות תנינן לה גבי פלוגתא ב"ש וב"ה כבינת ככל'
דתנן תמס כותב נבלה כל שמויה שהיא אסורה מפני שגדלה בראש . והא דמייית'
ומודים כבינת טרפה שהיא אסורה נמלא' בשוק ב"ש מתירין וב"ה אסורין
לה גבי פלוגתא דר' איעור' ור' יהושע לא למימר דעלה קאי אלא תמס
דכית שמיא ובית הלל מודו כה בעינן לפרושי גמי אליבא דהבך תנאי
דלודו כהו אינהו . ועוד דכיון דמודו בה בית שמיא ובית הלל על כרחין
מודו כה גמיר' אליעור' ור' יהושע דרבי אליעור שמויה הוא ור' יהושע
מדינת הלל הוא : אלא הא דתנן ולד טרפה ר' אליעור אמר לא
יקרב לגבי מוצא ור' יהושע אומר יקרב במאי קמפלגי בשכטרפה ולכסוף
עיברה . פירש דבעיברה ולכסוף כטרפה ליכא לחוקומא דמיא דעובר
ירך אמו אותו מין ששה אלו בסימנין לא איכא טרפה ר' איעור' ור' יהושע
אליעור' ודלא בהלכתא וכי תימא כבינה אפילו ר' יהושע מודה דאסורא
דכיון דאגידא בגופא כגופה דמיה ליתא דלאמימר לא סתירא ליה הכי
דא"ל תימא דס"ל דבגופא דמיה אפילו בשחלה בתרא הוה ליה למימר

דף נחע"א ובעובר ירך אמו קמפלגי מ"ס עובר ירך אמו
וכו' . בדן הוא דהוה מני למימר .
דלכ"ע עובר לאו ירך אמו הוא מיהו ס"ל לר"א דלגבו ממיס ומי לא הוה
ליה לאקשווי אי הכי אדמפלגי לגבוה וכו' . אלא תמס דבעלמא פלגי
בעובר ירך אמו ומאן דס"ל עובר ירך אמו הוא אפילו להדיא אמר הכי
נקט הכא פלוגתא כהכי : אי הכי אדמפלגי לגבוה לפלגי בהדיו'
פי' אי אמרת בשלמא דטרפה יולדת כליני פלוגתייהו ככטרפה ולכסוף
נכתערה כולה ס"ל להדיא שרי מיהו ס"ל לר"א דלגבוה ממיס ומי לא הוה
דשמעינן ליה לר"א בע"א דזה וזה גורם אסור אפילו להדיא דילמא הכא
לאו זה וזה גורם מיקרי שטיקרו שולד מן הזכר הוא בא' אלא אי אמרת
דטרפה אינה יולדת ע"כ בכתערה ולכסוף כטרפה פלגי ובעובר ירך
אמו אדמפלגי לגבוה לפלוגי להדיא דמאן דס"ל עובר ירך אמו הוא
אפילו בהדיא ס"ל הכי : ושעור' דשיחלה מוסתרא גי דמרינן
לה מדגרסינן בפ"ק דכורות (דף ט"ז) פ"ד תרגומא לאחד ועשרים יום
וכנגדו בחילין לו . ולר"ך עיון לענין מפשה :

ע"ב הנוצה מטרפת . פי' רש"י ז"ל דלענין פגול קאמר
אלא לענין איפגולי . ולימא שלא הזכר לענין פגול כלל אלא לענין טומא'
תנינן לה כריס מוסת טהרות דתנן תמס הכנפים והגולה מייחשות
ומתמאות ואינן מנטרות ר' ישמעאל אומר הגולה מנטרפת כלומר
לטהומת אובלין מפני שהיא שומר וכדאמרינן לקמן בפ"ה העור והרוטב
דשומר מכניס ומנייא ומנטרף וה"ל ע"כ לא קאמר ר' ישמעאל תמס
אלא לענין אנטרופי :

גמרא דף סא ע"א כה גשר מיוחד שאין לו חלכב יתירה .
פי"כ גשר דכתי' באורייתא אינו זה
שקורין אותו אגיל' א"ל לפי סוד חלכב יתירה יש לו בין שגשר חלכב יתירה
אומת שלאחרי' או בגדול שבאכעבות שמלפניה אלא הכשר הוא הוא הכשר
הקרח שבאמר עליו דרבינן קרחתך ככשר ולאכעבות מפניה קן שון .
אף כל כיוצא בו טמא . פי' רש"י ז"ל דמיא דכשר בלחו' אחת לחיתוי
דהא ליכא לא כ"ד עופות טמאים ולא משכחת בהו דאי' להו כולפו סימני
טומאה אלא כשר ומיני . ולא מחזור דכשר חין לו מין דהא לא שמיב כה'
למיניה . לפיכך פירשו דלישאל דעלמא הוא דקאמר להחיר שוף הכא'
בסימן אחד וה"ל אינו טמא אלא כיוצא בו הא אפילו לית ליה אלא חד
מסימני טהרה כיון שאינו כיוצא בו טהור וכדאמרינן בסמוך שוף הכא'
בסימן אחד טהור לפי שאינו דומה לכשר . ולדידי קשיא לי א"כ דעופות
טמאין דלא כתיב בהו למיניה אין להם דומין והא קא פרכינן ככולה
שמעתינן ויליף משאר עופות טמאין ופרכינן גמי ונגמר מעובר והא ודאי
ר' חייל' לא אפא למשאר הכהו מינין דהבך דכתיב בהו למיניה והבב'
אחריני הא חמרת דכיון דלא כתיב בהו למיניה אין להם דומין ומאי
פרכינן גמי ונגמר מפרש דהא לא כתיב בהו למיניה ואין טמא
דומם להם . לפיכך ג"ל דכלהו עופות טמאים איכא דמיהא להו הילכך
אזתו שהו חמלת על הכלל כולו כל כיוצא בו טמא והיינו דשקלינן וטרינן
ככולה שמעתינן ויליף מעשרים עופות ויליף מעובר כלומר שהיו מלמדן
על הכלל כולו לטמא . כל כיוצא בהן דהא איכא וכי תימא חס' כן למאי
דקס"ד השמא למיניה דכתב רחמנא בעורב למה לי . ח"ל דאמרינן
לטמא כל הדומה לו בחינין סימנין אע"פ שאינן שיון תמס לשל טורב אבל
לטמא אותו מין ששה אלו בסימנין לא איכא טרפה ר' איעור' ור' יהושע
מלמד על הכלל כולו למאי דקס"ד השמא מ"ה גמי אמרינן ונגמר מפרש
ועוניה לטמא כל כיוצא בהן אף על גב דלא כתיב בהו למיניה ומדרינן
דאם כן גשר דכתב רחמנא למה לי הילכך כיון דגשר מלמד על הכלל
כולו כל שדומה לו בסימנין טמא . וכל שיש לו סימן אחד של
טהרה טהור גר' מלוקט עופות שפרט הכתוב בהן בלבד . ומיית'
אלא אחריס אף על פי שהם דומים להם טהורים גר' משך

חדשי חוליו להרץ ול פרק אלו טרפות

וחרתי כולה קאמריין אל ירוקה כריסה וחורא כריסה אכל כל שאר הנוף
שחור כעורב ומ"ה מריבין לה תלמינה דאי כולה לבינה דכ"ג ודאי לחו
מין טורב הוא • וליכא נוסחי מני דגריסי הכי בחיורי כריסה ויורוקה
כריסה ולקמן נמי דמתיא למינהו להכיח טורב עמקי ופרישגא דהיינו
עורבא חורא לחו חורא לגמרי קאמר אלא טיש בן חכרטר לבנת ולפיכך
קרא עמקי לפי שמואל החכרטרות נחמות כעמקות לגבי שאר הנוף
שהוא שחור והוא העוף הנקרא פיג"א בלע"ז שגדל בכמים אכל עוף הכח
לפינו כולו לכן אע"פ שיש בו סימני טורב ממש כתב הרמב"ן ז"ל להלכה
אכל לא למעשה שבידוע שאינו מין טורב וכשר • וחמורו כהנהגה חס יעלה
חמור כסולם תמלא דשע ככוכסין חס ידור גדי עם נמר תדור כלה עם
חמותה חס תמלא שרוב לכן תמלא כשרה בכמים ע"כ :

דף כ"ג ע"ב וריבא של עוף טורב הוא • לחו למימרא דקס"ד
דינא הכי דבעוף טורב בלחו מהימן
דכיון דאכתי לא סכירא לן טעמא דמתי משתמיס חרבה קשיא אפילו
בזמור של עוף פלוני וטורב הוא אמתי מהימן אלא לטעמיה חקשי ליה
דכיון דמהימן לך אפילו כי חמר של עוף טורב ליהמני ומפיקין דכי חמר
של עוף טורב הוא כיון דמתי משתמיס חייסין דמשקך אכל כי חמר של
עוף פלוני וטורב כיון דלא מתי משתמיס דמילתא דעבידא לגלוי הוא
לא מרע נפשי :

דף ס"ד ע"א דאי לא תימא דהא דאמר רב חסי שנתה
ספיקות הן לגדוק בכינים דידעו • וז"ל
ודילמא איכא טורים דדמו לטמאים ומ"ה אי אפשר לעמו' על שנתה
ספיקות בכדיקת ביטין אכל ליבא טמאים דדמו לטורים אכל אכתי
אפשר דסימני טורה דאורייתא • יש לומר דקסר תלמודא דא"ר
איתא דאיכא טורים דדמו לטמאים אלא חס סימני בינים מכדי לין בין
טומאה לטהרה וכיון שכן אפשר נמי דאיכא טמאים שדומין כסימנין
לטהורים והיינו נמי דאמריין דאיכא עורבתא דמתיא לדינה ולאו משום
עורבתי לחודה הוא דאמריין דסימנין לחו דאורייתא דא"ר כל שהיא
גדולה מעורבתי דליכא לספוקי בה שפתי ואלו דאי הכי קאמריין כיון
דאיכא עורבתי דמתיא לדינה אלא חס סימנין מוכסין לקבילי בין
טמא לטהור וכיון שכן כי היכי דחזין דאיכא עורבתי דמתיא לדינה ה"ל
איכא למתיא לחריתי ודקאמריין שני דא"ר כיון שני דא"ר חזין טמאה
לאו טמאה ודאי קאמר לא דכיון דרובא דטמאים היא אימנהו אפילו חמר
של עוף פלוני וטורב הוא לא סמכיין עליה • שאם רקמה וזבלה
לוקח משום שרץ השורץ על הארץ • וז"ל להם לי רקמה בלחו הכי נמי
לילקי דהא ק"ל דכל היבוא מן השמים טמא כדאימא בכבורות • י"ל אין
ה"ל דאסירא אכל מילקא לא לקי עד שעת רקום • אכל במסופות חמר
שבינת השרץ של רקמה מדאורייתא שריא דכיון דבינה אפילו טורה כי
שריא רחמנא חדש הוא דהא הייא אכר מן החי איסור טומאה נמי אישברי
לגבה דכפ"ק בכבורות הוה ס"ד למימר הכי גבי חלב דכיון דשריא חלב
דכפתה טורה וז"ל שרי חלב כהתה טמאה לא דמעט התם כהדיו ולחבי
נקט שאם רקמה וזבלה לוקח דבלא רקום אפילו אסורא ליכא מדאורייתא
דכיון דשריא איסור חמר מן החי לגבי בינה איסור טומאה נמי שריא ביה
ואע"ג דבינת עוף טמא אסורה כדכפתא לן לקמן מנת היענה דוקא של
עוף טמא דנקט לן מקרא ובינת טרפה נמי דאסורה מדאורייתא כדמשת
פ"ק ד"ט היינו טעמא דילפינן משוף טמא כיון דבינת עוף נמי היא
אכל בינת השרץ כהיתורא קיימת דשרץ משוף לא יליף • ולא כהיר דמתיין
דגלי לן קרא דבינת עוף טמא אסורה תמילא דיעין דאיסור חמר מן החי
הוא דשרא רחמנא גבי בינה ולא איסור טומאה והיינו טעמא דבינת
טרפה דאסירא ובינת השרץ נמי דטובה לא להבי נקט שאם רקמה וזבלה
משום דבלא רקמה נבי דאסורה מדאורייתא איכא מילקא מיהא לא לקי
דבינת השרץ מיהא לא מייחד בה לחו • ומיהו אש"כ שבינת עוף טמא
שריקמה לוקח עליה משום שרץ העוף כי היכי דלקי בבינת השרץ משום
שרץ הארץ אלא להכי נקט בינת השרץ ולא קאמר אסור' טמאה לא מעו' •
דבינת השרץ היא זו ואם רקמה נריך להיתור בו משום שרץ הארץ •
מתוך לשונו של רש"י ז"ל נראה לי שכל מה שגורס ח"י ירמיהו והוא
שנמצא על קשר שלה אכל על חלמון שלה אפילו בינה אסורה • ונראה לפ"ז
שכשהרקום מתפשט מקשר של חלמון והילך מיד הוא נכנס בחלמון ומ"ה
א"ר ירמיהו אכל חמלא על חלמון ולא חמר אכל חמלא חוץ לקשר :

דף ס"ה ע"א אפילו תימא רבן שכן ונדמה קאמריין • נראה
סברא ד"ל פוסק כחמרי' ונ"ל נריך
לומר דנדמה דאמריין היינו נדמה כסימנין שאם לא כן היאך חלו מתיין
העוף כסימנין ניושו שמה שכן הוא שם אחד מהטמאים ודומה להם לא
נדמה ודאי כדכתיבא :

ע"ב לא דאי חרבה כראי חרנו' ולא דאי חרנו' כראי חרבה
ולא דאי שניהם כראי שלטעם ולא דאי שלטעם כראי
שניהם • כך היא הגרסא במקלפת הנושחלות • ויש מוחקים אותה משום
דקשיא

דכתיב בהן למינהו ולמתיא דמפיקין השתא אפילו לטמא דומין להם ממש
אינטריך למינהו שבוין שהכשר מלמד על הכלל כולו שאינו דומה לו טורב
אלא חותן שפרט בכתיב ודמיהן נמי טורים לא הכי דכתיב בהו למינהו
וכהכא סלקא שמעמא שפיר • וק"ל כיון דמנשר יליפק מנא ליה לרבנן
דכל עוף הדורס טמא ניושו דא"ר מהו דורס כיון שאינו דומה לגשר
ולינו מופות הכתובים כפרשה שהיא טורב • וז"ל דתנא ה"ק כיון שכל
עופות טמאים דורסין בה מחד ולא נראה לעולם עוף טורב שהיא דורס
כל עוף הדורס בטמא מחזיקין ליה ומידוע שהיא מלוחן עופות הכתובים
כפרשה : תני ר' חייא עוף הכא הסיאן חס' טורב לפי שאינו דומה
לגשר • פי' דליכא לספוקי בעשרים עופות דהא בני תלתא נינהו ועורב
נמי כר תרי סימני הוא חמי' אחרת דילמא פרו אם עזניה הוא לא חייסין
ליה דלא סמכי' בישוב כדאמריין לקמן • אי נמי כיון קאמר טורב והוא
שכיר פרס ועזניה : א"כ שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה
לי • וז"ל דילמא ללאו חמי' דאי מתורין הוה ליה לוא הכא מכלל עפס
עשה • לאו קשיא היא דא"כ היה לו לומר בהן לאו בדרך קפדה כל שאין
בו חרבה סימנין לא תמלא כדרך שכלל בדגים כל שאין לו סנפיר וקשקש :
א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי • כדן הוא הוה מלי לשבו' דמשאר
עופות ליכא למילף דהוה ליה שני כסופין הכאין כא' ואין מלמדין • אלא
משום דהוה בעי למפרך וגמור מעורב קא מהדר עורב דכתב רחמנא
למה לי :

ע"ב מכדי עשרים וארבעה עופות טמאין הוה יאי אפשר דהך
דאיתיה כפרס ליתיה בחד מהנך וכו' • והוה ליה
שני כסופין הבאים כאחד • וז"ל וליפ' מלי שפי' רש"י ז"ל דכ"ד עופות
אית ליה תלתא סימני טורה אפילו חס כאחד דהך סימנא דאיתיה כפרס
וכך דאיתיה בעזניה איתיה בהנך עופות היכי הוה ליה שני כסופין הבאין
הן דהא חס' ג' דכתיב פרס ועזניה לא שמועיין דעוף הכא כסימן א' טמא
אנטריך למכתב עשרים עופות דכיון דכתיב תלתא נינהו לא חמי' מתייבה •
וכ"ל לא לכתוב פרס ועזניה דהא משאר אשו דטמאים ליתא דשאר עופות
הוה ליה שני כסופין הבאים כא' ואין מלמדין הילכך כתב רחמנא פרס
לעזניה ללמד ולא הוה שני כסופין הבאים כא' דהא דאמריין דאיתיה כהאי
ליתיה כהאי • ודחקו בזה דהאי מקשה ס"ל דעשרים עופות נמי כולהו
בני חד סימנא נינהו ומ"ה פריך ואין ה"ל דלא הוה נריך ליהאדורי ליה
אלא דעשרים עופות בני תלתא סימני נינהו אלא דכיון דקא מהדר ליה
אמר קושטא דמילתא כדאיתא וזה דוחק :

דף ס"ב ע"א עורב ותו לא והתניא עורב זה עורב וכו' אע"ג
דפליגי רבנן עליה דר' אליעזר שפיר קא
פריך דאינהו לא פליגי אלא בסנונית חרורי משום דנדמה בעינן אכל טורב
עמי כולהו מרוד דמתיין אית ליה דהא למינהו כתיב • וכדון הוא דלקשי
ליה כהדיא מרבתי למינהו אלא נתיחא ליה אגב אורחיה לאיתויי פלוגתייהו
דר' אליעזר ורבנן : וזללא אגשי כפר תמרתא היו אוכלין אותה
מתמת שיש לה זקק • וז"ל חס' ה"ב היא ר' אליעזר מרבתי איתו מלמינהו
דכתיב גבי עורב שכבר בדקו העורב ועלחו שאין לו זקק אלא אכתי יתירה
וקרקבן נקלף כקוף כמו שכתבנו למעלה • וז"ל דכל שיש לו סימנין בגופו
אע"פ שאין חותן סימנין של עורב מין עורב הוא לר' אליעזר בשוכן בלחו'
ולרבנן בשוכן וגדמה • ומימרא דרב נחמן נמי הכי מוכחא דקאמר כגבי
סימנין טורב והוא שכיר עורב ומשמע דכל שני סימנין בעינן שכיר
עורב דאי לא הוה ליה לפרושי עוף הכא כסימני עורב אלא ודאי כל הכא
בגבי סימנין בגופו אע"פ שאין כשל עורב יש לחוש שמה מין עורב הוא
אלא ח"כ סימן האחר שבו הוא שאינו דורס דכל מיני עורב דורסין כן לא
שעדיין קשה למה שכתב רש"י ז"ל שהדוריר הוא הנקרא אשטורני' • וכן
כראה שרי בשלן ישמעאל קורין אותו ודור ודאי הכי קשיא מפני שיש לכן
זקק שכבר בדקו האשטורני' • ומנחו שאין לו אלא אכתי יתירה וקרקבן
כקלף ולפ"ז גבי זורזים נמי גרסינן מפני שקרקבן נקלף ולפי גרסא זו
יהיה האשטורני' עוף טורב דרבנן פליגי עליה דר' אליעזר דס"ל דאע"פ
שיש לו חותן שני סימני של עורב אפ"ה טורב דאכתי ונדמה בעינן כדאית'
לקמן בלומר נדמה כפרנופו ומנחנו והאשטורני' ז"ל אע"פ שהיא שחור אין
פרטו דומה לעורב לפי שהוא קטן ולא מנחנו לפי שהוא מומר תמיד •
ולפי גרסא ראשונה שגורסין מפני שיש לכן זקק אין פורויד אשטורני' •
ואפשר שהוא טמא שרי יס לו סימני עורב ממש ואפ"ה שהוא שוכן ונדמה
ומכל מקום קשה היכי אמריין גבי סנונית לבנה וגבי זורזין לפי גרסא
אחרונה שכתבו ואלא אגשי מקום פלוני היו אוכלין אותו מפני שקרקבן
נקלף והלא אף העורב קרקבן נקלף וכמו שכתבנו למעלה • וז"ל דה"ק
דכי אכתי יתירה היה לכן ואלו' מלא לכן שאין קרקבן נקלף היה אפשר
לספקו בכל העשרים עופות טמאים אכל עכשו שחלחו להם ג"כ שהיה
קרקבן נקלף ילאו מכלל ספק עופות טמאים שאין להם אלא סימן אחד
ולמתי עורב אין חוששין שכבר היו בקיאיין בעורב ובמיניו והיו יודעי' שלא
היו דומים להם : כ"י פליגי בחורתי • יש מי שאומר דלא ירוקתי

חרושי חולין להר"ן ז"ל

פרק ארו טרפות

קה

תנא דבי רב דלא דריש כלל ופרט וכלל כל איכא דלא דמי כללי אהדרי דריש להו לכולהו בכלל ופרט וכיון שכן מנין לו לדרוש מה פיר מחרבה וחרגול ולדרוש שלטם באם חיבו ענין אדרבה אית ליה למימר שלא בא לא לגופו דכולהו פרטי ניבאו :

ע"ב והשתא

דכתב רחמנא סכסר וקסקת ממאי דקסקת לבושא היא דכתיב ושריון קסקי' הוא לבוש . תמיהני ממאי דילמא משום דכתב רחמנא סכסר דגלי אקסקת . ויחא לי דאם איתא דסנפיד הוא שם מיוחד פ"ג הוה כתב רחמנא שם מיוחד בקסקת ולא הוה נריך לסנפיר אלא הוה משמע לן דסנפיר וקסקת אינן שמות מיוחדין אלא שמורין דכריש סתן טפלה לג . ואי הכי לא הוה לתנא למימני אלו הן קסקתים הקבועין בו סכסרין הטורח בהם שהרי אין לנו הכרע לא בקסקת ולא בסנפיר לא ששניהם באין מכלל שניהם אלא ודאי אקרא דשריון קסקתים סמוך דמשמע ליה דקסקת שם מיוחד על אחד מהן וכיון שכן לכתוב רחמנא קסקת ולא סכסר אלא גידול תורה ויחיד שאל"פ שקסקת שם מיוחד כתב רחמנא סכסר הכי שלא נטעה בפירושו של קסקת : פיר דהתיר במפורש לא התיר אלא בכלים חף כשהתיר בסתם לא התיר אלא בכלים . תמיהני ודאי משמע מקרא במפורש לא התיר אלא בכלים חף כל מה הפרט מפורש מים גדלים על כלל ופרט וכלל ואיכא למדרש מכל חד מה הפרט מפורש מים גדלים על גבי קרקע חף כל מים גדלים על גבי קרקע ואין שום הוכחא בזה יותר דמקרא מפורש מן הסתם הי דהוי סתום והי דהוי מפורש . ויחא לי דה"ק דקרא דמפורש נקטי למדרש תהלה ומיניה ודאי משמע דלא התיר אלא בכלים חפים דדרשינן מה הפרט מפורש מים גדלין ע"ב קרקע אלא דהוה לן אפשר למימני דכיון דמקרא אחד סתום מיימיר לן דמריבין מיניה אפילו בורות שיחין ומערות . ומ"ה קאמר דלימא אלא את זה תאכלו מכל אשר במים מלטרך לן להכי דאי לא הוה אמרינן דכשם שהתיר במפורש לא התיר אלא בכלים כך כשהתיר בסתם לא התיר אלא בכלים ולא אמרינן דמיימירא מריבין בורות שיחין ומערות משום דמלטרך לן לגלויי אקרא דמפורש כלאיחא בסוגיין : לא פ"ד דכתיב כל אשר לו סכסר וקסקת וכו' . וא"ת ויחא אפיכא דנזקיי מיעוטא דקרא דיש לו אפסטיה דהא בכלים אפילו אית גיה לא חיבול וקרא דאין לו נדרוש אדוקי' דכימים ונכחלים הוה דלית ליה לא חיבול הא אית ליה חבול אכל בכלים אע"ג דאית ליה לא חיבול . לאו קושיא היא דמיעוטא דקרא דאין לו ליכא למיידרשא אדוקייה דהא לאו לדיוקא אפא אלא לגוסה דאין לו לא חיבול דאע"ג דכתוב התירא ביש לו ואמט אפי הא לית ליה לא חיבול אפי"ה אנטריך אין לו לגוסה לעבור עליו בלא תעשה הילבך ביון דלגוסיה אפא מיעוטא דכתיב ביה אגופיה מוקמינן ליה ולא לדיוקא אכל בקרש דים לו שפיר מנינו לאוקיאי מיעוטא אדוקיים שהרי כל עלמו לדיוקיה בלח"ה הוה דאנטריך :

מה

ראית למטט בורות שיחין ומערות ולרבות חריבין ובעינין . יש לתמוה מה ראה מתפישין בן יהודה לומר כך שהרי הדבר כשט שיותר הן קרובין חריבין ובעינין לימים ונחלים מבורות שיחין ומערות . ואפשר שהמים שבחריבין ובעינין מועטין והמים שבבורות מרובין ומ"ה קאמר מה ראית דאע"ג דחריבין דמו טפי לימים ונחלים מפני שהן נוכעין הרי בורות שיחין ומערות נמי דמו ליה טפי מפני שנתמיהין מרובין . ומ"ה מהדר דחריבין ובעינין דמי בתרפי חדא שהן נוכעין ושוד שאינן עטורין ובורות שיחין ומערות אע"ג דדמו להו טפי בדבוי מיעוהן אע"פ כן הרי הם חלוקין מהם בשני דברים הללו . וכי פרכינן ואיפוך אלא אין הפא נמי דלמאן דדריש בכלל ופרט וכלל איכא למתקן הך פרכא אלא דלמאן דנדר לה עד סיפא :

סליק פרק ארו טרפות

פרק בהמה המקשה

דמקום חתך כיון דלא קריבא ביה בשהה בבהמה כבר ילא חוץ ממחיתוק דהא אמרת שאין מחילת העובר אלא ממקום חתך ונמלא שאין בין מקום חתך ושאר האבר היוכל כלום ואפשר דכשר הגלוי משמע בדמעתטין לקמן כפירקן מעל פני הסדה עובר במעי אשה . אי נמי דכדון הוה דלמקום חתך נמי לא תושיל חורה אלא דמעטיה קרא כהדיא כדאמרינן לקמן פרסא הסור אכול . ואוקים למקום חתך כיון דמ"ה לא ילא חוץ לגמרי כאבר עגמו :

ע"ב לא

חד למקום חתך וחד לקלות במעי טרה . פ"ר ש"י ז"ל דלחא

דקשיא להו היכי אמרינן לא ראי שניהם כראי שלטם דהא בסמוך אסקינן דשלטם אחי מחרפה ומחרגול ושלטם קרא יתירה הוה לטיבך אמרינן דהכי גרמינן לא ראי חרבה כראי שלטם ולא ראי שלטם כראי חרבה ולא ראי שניהם כראי חרגול ולא ראי חרגול כראי שניהם . ואפשר לקיים הגרסא הראשונה דמ"ה קט ברישא חרבה וחרגול : משום דכתיב אב מתרוויחו עבדין ליה כי היכי דלימיר לן שלטם וכי קאת אלא ראי שלטם כראי שניהם וק"ה ח"י לא מוקמינן שלטם לדרשא נריך שיהא לא ראי שניהם כראי שלטם . וזה ליכא דודאי שלטם מחרבה וחרגול אחי ומ"ה עבדינן נד שוה בחרבע סימנין בלחו אלא מחרבי' בהדיא אין ראשו ארוך דמיימיר לן שלטם לראשו ארוך : אי הכי חרגול נמי לא לביעי קרא ותמיהי מחרבה ומסלעם . תמיהני למאי דמ"ל דכיון דשוו בחרבע סימנין מיימיר ולימיר אחריו לא פריך דעדיפא מיניה דשלטם וחרגול לא לביעי קרא וזה פרכי' וזה ליכא קפידא אלא בחרבע סימנין בלחו ומ"ה פריך ליה זכ ובהא גלי לן דליכא קפידא אלא בחרבע סימנין בלחו ומ"ה פריך ליה דאי הכי תרובול נמי לא לביעי קרא ולימיר מחרבה ומסלעם לפי דברך דכיון דגלי לן בכו דכין אין לו נבחת וכן יש לו כשר ה"כ"ת לן למימר דכין אין לו נבג וכן יש לו נבג וכשר אלא אחי אית לך למימר דלפניו בשאר סימנין במחא דגלי גלי . ובמחא דלא גלי לא גלי . ואי הכי נימא כמי דאף ע"ג דליכא קפידא בוכג ונבחת בין יש לו בין אין לו אפי"ה איכא קפידא באין ראשו ארוך ודאמרינן מנבו ענין לראשו ארוך ולא אמרינן מנבו ענין למי שאין בו אחד מן הסימנין כגון שאין כשפיו חופין את רובו דומין הן לקרסולין שאף הן מטייבין אותו לנתר על הארץ . וכ"ת אכתי למינאו דכתב רחמנא נבי שלטם מלה לי . א"ל דגופי' לרבות כל שראשו ארוך ומיניה שלא תאמר אחד מן המינין רבה ולא יותר :

רף סו ע"א במאי

קאמלפני תנא דבי רב ותנא דבי ר' ישמעאל דראשו ארוך קא מפלגי . תמיהני אמאי לא מפלגי אלא בראשו ארוך דהא תנא דבי רב דדריש להו בכלל ופרט בלחו' אית ליה למימר דאין בכלל אלא מה שבפרט הני אין מידי אחרונה לא אפי"ה דאין ראשו ארוך ותנא דבי ר' ישמעאל דדריש לה בכלל ופרט וכלל מיימיר כל דמיו ליה לפרטי ומטפי עלייהו נמי בראשו ארוך מיימירא דשלטם . ומתוך דוחק קושיא זו יש לי לומר דקיים להו לרבען דליכא תינא אחרונה שלא יהא ראשו ארוך בר מהני דכולהו מיני אחריתי ראשו ארוך ות"ה קאמר דליכא מידי בין תנא דבי רב ובין תנא דבי ר' ישמעאל אלא ראשו ארוך בלחו' . ומ"ה לא קשיא לי ממי דמקא הבא אמאי לא איכא בנייהו נמי שמו חגב דתנא דבי ר' בעי שיהא שמו חגב דמיימיר ליה אלא קרא דחגב להכי ותנא דבי רב דדריש לכולהו בפרטי לא מיימיר ליה אלא בעי שמו חגב שהרי לפי מה שכתבתי לא קשיא מידי דכיון דתנא דבי רב לא שרי אלא הני ארבעה מיני לחוד הרי כל שאין שמו חגב כשם שהוא אסור לתנא דבי ר' כך הוה אסור לתנא דבי רב שארבע מינין הללו שהו' חתיר כולן שמו חגב . ותמיהני לתנא דבי רב נמי לעבד מה הדר מחרבה וחרגול ולוקים שלטם לראשו ארוך . ונראה לי דתנא דבי רב ותנא דבי ר' כולהו מודו דטפי ערוך למדרשיהו בפרטות מלמעבד לך שוה ואם אינן ענין לפי שאין ראוי לומר אם אינן ענין אלא היכא דליכא למיידרשיה ביה בשהה אחרונה אלא משום דתנא דבי ר' דריש כללי ופרטי כי האי גוונא אע"ג דלא דמי כלל בחרא לכלל קמא ע"ב אית ליה למדרש מה הדר לפי שהוא תופס ארבעה למינאו כאלו הן כלל אחד ובאילו כתב אחר הפרטות למינאו ומעטא נריך הוה לדרוש מה הדר דאי לא הכי ליכא כעין הפרט וממילא מיימיר ליה שלטם ודריש ליה באם חיבו ענין אכל

רף סו ע"א דבא

נמי לא נכרעה אלא למקום חתך . טי' והיינו טעמא דמהניא חורה למקום חתך טפי מלאבר כולו משום דמקום חתך לא ילא ממחיתו ולא קריבא ביה וכשר בשדה טריפה דנימא שיהא כטרפ' שאין לה היתר ובהי דכלל החיורין מקום חתך אסור שכיין שאין הבהה מקפת אחר זה מכל כדדיו לא קריב' ביה בשהה החיורין מיהא שרי דשעתא בשהה בשהה קריבא ביה . אבל אחר גופיה סיכא חוץ ממחיתו קריבא ביה וכשר בשדה והרי הוה כטרפה דשבו אין לה היתר . זה נראה מתוך פ"ר ש"י ז"ל . ותמיהני